

6.7.2020

Kaupunginmuseon lausunto Koivusaaren asemakaavaehdotuksesta

HEL 2016-000235 T 10 03 03

Kaupunginmuseo arvioi kaavahanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Nykyisin pääasiassa venekerhojen käytössä oleva Koivusaari muuttuu kiinteämmin osaksi ympäröivää kaupunkirakennetta. Koivusaari on yksi osa-alue Helsingin yleiskaavan 2016 hahmottelemasta kaupunkirakenteen tiivistymisestä Länsiväylän (-bulevardin) ja uuden metrolinjan varrelle. Koivusaaresta tavoitellaan Helsingin uutta läntistä porttia. Sinne mahdollistetaan noin 5 000 asukkaan ja 3 300–4 000 työpaikan kaupunginosa. Lisää tilaa rakentamiselle saataisiin laajentamalla Koivusaarta täyttömaalla. Kaavassa on varauduttu Ikea-tavaratalon rakentamiseen Länsiväylän ylittävään kortteliin. Kaikista suunnitelluista asunnoista ja työpaikoista on kävelyetäisyys metroasemalle ja uusi asunto- ja työpaikka-alue asettuu myös Länsiväylän ja nopean pyöräilyreitin varrelle. Koivusaaren puistot ja viheralueet liittyvät osaksi Helsingin viheralueverkostoa. Kaavaratkaisussa rannat ovat julkisessa virkistyskäytössä ja rantoja kiertävä reitti täydentää Lauttasaaren ja Espoon rantojen seudullista virkistysreittiä.

Selostuksessa todetaan kaavamuutoksen vaikutuksista kaupunkikuvaan ja maisemaan seuraavasti: Koivusaaren rakentaminen muuttaa kaupunkikuvaa lähiympäristössään merkittävästi. Matalahkokin rakentaminen Koivusaarella näyttäytyy ympäristössään suhteellisen kauaksi, koska se sijoittuu maisemalliseen solmukohtaan avoimeen merimaisemaan Laajalahdenselän ja saaristovyöhykkeen rajapintaan. Uudisrakentaminen rajaa saaristomaisemaa kaarevin muurimaisiin julkisivuihin niin, että rakennetun ja rakentamattoman alueen raja on selvä. Merkittävin muutos on avoimen vesialueen muuttuminen rakennetuksi. Alueella paikan hahmottamisen ja identiteetin kannalta tärkeät näkymät Laajalahden selälle sekä eteläosan saarten rajaamat näkymät Miessaarenselälle ja avomerelle otetaan huomioon suunnittelussa ja ne ovat keskeisiä myös uudella asuinalueella. Koivusaaren uusi kaupunginosa muuttaa Helsingin merellistä siluettia ja julkisivua. Se näkyy Lauttasaaren, Kuusisaaren ja Lehtisaaren sekä Espoon puolelle Hanasaaren ja Keilaniemeen. Alue näkyy myös mereltä Helsinkiä lähestyttäessä.

Alueella olevia luontoarvoja (luonnonrannat, avokallio, täysikasvuinen puusto, suuri siirtolohkare) on mahdollisuuksien mukaan pyritty säilyt-

6.7.2020

tämään osana uutta Koivusaarta. Eteläkärjen suojeltu 40 (77) rantaniitty säilytetään luonnonvaraisena ja säilymisen edellytyksenä oleva avoin merisektori etelään on otettu suunnittelun lähtökohdaksi. Kaava-alueella sijaitsevat Nurmiluto ja Porsta ovat lintujen pesimäluotoja ja niiden säilyminen erillisinä luotoina ilman maayhteyttä on ollut suunnittelun lähtökohta. Nurmiluodon pohjoispuolella kaava-alueella on Museoviraston vedenalaisinventoinnin perusteella löydetty hylky, joka on merkitty kaavakarttaan sm-merkinällä, vedenalaisena muinaisjäännöksenä (hylky). Alueelle ei saa kohdistaa merkittäviä toimenpiteitä ennen kuin hylky on museoviranomaisten edellyttämällä tavalla riittävästi tutkittu.

Kaupunginmuseon lausunto:

Koivusaaren rakentaminen suunnitellusti ja suurelta osin täyttöjen päälle on mullistava muutos Helsingin länsireunalle. Kaupungin merellinen silhuetti muuttuu, ja vaikutus on merkittävä myös Espoon puolelle. Puisto- ja veneilyalue muuntuu tiiviisti rakennetuksi asuin- ja työpaikka-alueeksi. Alueella venesatamien toimintaa on mahdollista jatkaa.

Nykyinen Koivusaari on muodostunut alun perin kahdesta saaresta: Koivusaaresta (Björkholmen) ja Leppäsaaresta (Alholmen). Suurin osa saarella nykyisin sijaitsevista rakennuksista liittyy veneilyyn. Aiemmin siellä on ollut myös pienteollisuutta. Alueen eteläpuolta on käytetty kaatopaikkana 1950-luvulle asti. Alueen läpi kulkeva leveä Länsiväylä on hallitseva piirre Koivusaarelle. Jorvaksentie Lauttasaaren, Koivusaaren, Hanasaaren, Karhusaaren ja mantereen välille valmistui 1935. Jorvaksentien paikalle avattiin Ruoholahden ja Espoon Haukilahden välinen moottoritieosuus vuonna 1965. Saaren pienvenesatamat ja pурсiseurat ovat tehneet alueesta merellisen keskuksen.

Kaupunginmuseon Lauttasaaren rakennusinventoinnissa (2003) on arvioitu yksi kohde Koivusaaresta, Radiator Oy putkiliikkeen entinen varasto ja versta. Yksikerroksinen tiilinen rakennus on saaren itärannalla ja se on valmistunut vuonna 1939. Rakennuksella on paikallishistoriallista arvoa, mutta kaavaratkaisu ei mahdollista sen säilymistä.

Nykyisin veneily- ja pienvenesatamakäytössä ja viheralueena toimivan Koivusaaren rakentaminen muuttaa merkittäväällä tavalla Helsingin läntisen sisääntulon maisemaa tiiviisti rakennetuksi kaupunkiympäristöksi. Koivusaaren pinta-alaa kasvatetaan täytöillä, jolloin vesialue puolestaan supistuu. On valitettavaa, että lähes kaikilla uusilla meren rantaan sijoittuvilla suunnittelualueilla rakennetaan täyttömaalle ja näin olennaisella tavalla heikennetään Helsingin merellistä ominaisuutta. Me-

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

3 (3)

6.7.2020

ren lahdet, salmet ja selät kapenevat ja kutistuvat täyttöjen myötä. Maisema ja rantaviiva muuttuvat lopullisesti.

Museovirasto lausuu vedenalaisen kulttuuriperinnön osalta.

Lisätiedot

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Postiosoite

PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin

+358 9 310 1060

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

fi0680001200062637

Alv.nro

fi02012566